

KREŠTĀN

POLITICKE A SPOLOČENSKÉ KATOLICKE NOVINY

VYCHADZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANÁCH.

Pradplatná cena:

Na celý rok	2 zl. —	kr.
Na pol'roka	1 " —	"
Na štvrt' roka	— " 60	"

Jednotlivé číslo 4 kr.

Majitelia a vydavatelia:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
a **GERHARD NÉMETH.**

Redakcia a vydavateľ'stvo: V Budapešti VIII. ker., Práter-ulica 44.

sem sa majú posielaf predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedneho 5 stlpcového malého riadku je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

Veľkonočné zábavy.

Vytrvanlivosť.

Nech nám slúži na zvor gr. Ferd. Zichy, vodca uhorského kresťanstva: jeho viera, jeho vlastenecnosť, jeho usilovnosť, ktorá nikdy neslábne, jeho smelosť a odvaha, ktorá sa neľaká pozemskej moci, jeho sila, ktorá sa každej ťažkosti oproti postaví, jeho vytrvanlivosť, ktorá dotedy sa borí, kým nedosiahne cieľa.

Tomuto mužovi má najviac čo ďakovať uhorské kresťanstvo, lebo keď sa vláda oproti nemu obrátila, keď ho zákonodarstvo zaprelo, keď protestanti a mnohí katolíci prestúpili, povstal Ferdinand Zichy na jeho obranu, obrátil sa k ľudu a rozvinul prapor kresťanskej ľudovej strany. Šlachetný boj bojoval on, ako prvý na čele mnohých. Išli sme za ním, a nie na darmo sme sa pustili do boja, duch kresťanský obživnul a je mocnejší, než od pamäti sveta hockedy.

Gróf Ferdinand Zichy bojoval za vieru kresťanskú a za právo naše v sneme veľmožov, už vtedy, keď robili na kresťanstvo prvý útok. A nemlčal odtedy ani raz, keď sa mu vyskytli príčina a príležitosť rozprávať. On rozprával pred kráľom, v snemovni, na volebných shromáždeniach, rozprával pod holým nebom, pred ľuďmi, v schôdkach uhorských katolíkov, v poradach katolíkov cudzozemských.

Keď rozprávať nemohol, tak aspoň písal v katolíckych novinách. Nehľadel na hmotné obete, ktoré dlhé roky prinášal, nešiaňul telesného zdravia. Nepomýlil ho ani zdar, ani nezdar; slabi priatelia ho nemohli odhovoriť; posmievačstvo jeho nepriateľov zostalo naňho bez účinku; a čas neshasil svätý plameň jeho duše.

Tolko sily len viera môže dať, len kresťanstvia majú takého vodcu.

Vo verejnom živote uhorskom sa dnes už len dva faktory rátaajú: Koloman Tisza s liberalizmom, a z druhej strany kresťanská ľudová strana s Ferdinandom Zichym. Okolo Tiszu najdeme: Bánffyho s ministrom, poskupovanu väčšinu snemu vyslancov, potom vymenovaných údov snemovne veľmožov, poslušné úradníctvo, interesoované benky a do popredia sa tisknúcich židov; — na strane Ferd. Zichyho stojí väčšina kňazstva, potom neodvislí veľmožovia, ľudová strana v sneme vyslancov a milliony remeselníckeho a roľníckeho ľudu.

Tam liberalizmus násilníckym spôsobom panuje v mene štátu, tu kresťanské náboženstvo trpí a muky znáša, pritom ale svedomito bojuje za pravdu, za svobodu a za blahobyť

ľudu. Toto sú dve veľké politické protivy: kresťanstvo v opozícii, oproti tomu liberalizmus má moc v rukách. Prúdy, ktoré sa mimo tých dvoch nachádzajú, sú len bočné prúdy.

Toto je príčinou, že celý verejný náš život zaujala borba liberálnej vlády s kresťanskou ľudovou stranou. Badáme to všade, nie len pri voľbách, na dedinách, v školách, pri stoliciach a ustanoviznách vládnych, ale aj pri súdoch, v tlači, v sneme krajinských vyslancov a veľmožov, v spoločnosti a vo vysokej politike.

Tieto protivy sú politika prítomnosti a budúcnosti. Liberálov je prítomnosť, — budúcnosť ale je kresťanskej ľudovej strany.

Snemová dišputa o budgete bola tiež potýčka ľudovej strany s vládnym liberalizmom. Viac mesiacov, že z dňa na deň, z bodu na bod cirkevnú politiku viedol snem vyslancov a veľmožov, sama vládna strana tiež sa s iným nezaoberala. Grófi Albin Csáky a Štefan Tisza zástavu cirkevno-politického radikalizmu nosili po strane liberálov, aby oduševnili nájomne voje Bánffyho. — Wlasics, Perczel a ministerpredseda najväčšiu časť jich usilovnosti venovali bojom oproti ľud. strane a jich tovaryšia robili to isté. Pre nás to bolo zadosťučinenie a slúžilo nám to k veľkému potešeniu, lebo chatrná trupa kresťanských vyslancov mala príležitosť dokázať jej nedobitnosť, ako aj celá krajina presvedčila sa o tom, že ľudová strana je pravá, jestvujúca opozícia.

Tento týžden sa otázka budgetu dostala do snemu veľmožov, do tejto, novými magnatami a liberálmi pretvorenej, neodvislosti pozbavenej korporácie. Tu len opozícia kresťanov sa protiví korumpovanej sústave liberalizmu. Najmocnejšie bojuje gróf Ferdinand Zichy oproti Bánffyemu, Perczelovi a Wlassicsovi.

Keď Josef Samassa, jágerský arcibiskup z úrovni politickej filozofie odsúdil politiku panujúcej vlády a Desider Prónay z ohľadu národno-hospodárskeho, občiansko-právneho a mravného posudzoval výsledky dlhého panovania liberálov: tedy gróf Ferdinand Zichy, vodca kresťanskej ľudovej strany útočil na Bánffyho ministerium. Žalobná reč bola reč jeho; krátka, ale pádna, rozmyslená a vážna, pravdivá a smelá. Vyhladal najslabšie stránky vládnej politiky: v peňažných záležitostiach valutu, ku ktorej nakúpili množstvo zlata a nepreviedli ju, lebo nie sú v stave do riadnej kolaje vsotiť obeh. razených, kovaných peňazí. Rečník potom poukázal na neistotu financií, ktorá od

vyrovnania s Rakúskom závisí; to až potom uvidíme a posúdime. Ale môžeme posúdiť už aj teraz stav poľného hospodárstva a priemyslu — kde je koristenie, z ktorého jedna či dve sbohatnú o mnoho väčšie, než postup hodnoty, na ktorom spočíva blaho millionov ľudu. Tak je ten chybný základ národno-hospodársky, na ktorom sa kriešny system Bánffyho vlády vypína, na nepravostach, nezákonnosti, zkaženosti a násilienstvách. Je to revolucionárna politika Bánffyho a jeho tovaryšov.

Jasná reč to bola tá reč grófa Ferdinanda Zichyho: dobre jej rozumeli páni ministri, dobre aj tá väčšina, u ktorej by sme spravodlivosť bezvýsledne hľadali.

Rečník náš obširne hovoril o požiadávke programu ľudovej strany: o revisie. Poukázal na ničomnosť štátných matrik; prišiel rad na otázku beznábožnosti, ktorá Wlassicsovi a Perczelovi môže ďakovať svoj pôvod; rečník nezabudol na otázku povinného civilného manželstva. Ľudová strana a jej vodca v sneme veľmožov solidárne a rovnobežne pustí sa do boja s jej privrženými v snemovni vyslancov oproti Bánffyho vláde a oproti panovaniu liberálnej strany.

Služi nám to k poučeniu z príležitosti veľkonočných sviatkov, aby sme nasledovali príklad grófa Ferdinanda Zichyho, aby sme všade sa zaujali kresťanského ľudu a ho pobádali k vytrvanlivosti a svornému spoludržaniu.

Dobří a spravodliví nezahynú, jejich je koruna života.

Ači nevidíte pád liberalismu všade, kde pred tým panoval? Kam sa podel Crispi, ktorý prenasledoval pápeža a cirkev? Štátny zástupca z Bologny (v Taliansku) žiada, aby ho vydali, chce ho v trestnej záležitosti obžalovať. Kam sa podel Bismarck, ktorý tiež prenasledoval katolíkov? Vypadnul z priazne. Francúzski radikalisti, ktorí tiež prenasledovali náboženstvo, upadli v bahno Panamy, alebo idú do väzenia. Rakúskych liberálov, ktorí cirkvi odňali školy, rozprášili ako vetor plevy. Wekerle je v úrade s pensiou, Csáky sedí na pensii; veľká liberálna strana trpí na inkompatibilitu (nesrovnalosti), Tarnóczy je skrz klamanie pod trestnou žalobou; čo je K. Pulszky, Moržanyi, Miklós a t. d.?

V Uhorsku liberalismus onedlho pochováme.

POLITICKE CHÝRY.

Tá nová lotteria. Svet vždy ešte nevie pochopiť, prečo náhlili páni liberáli s tou novou lósovou lotteriou a prečo dali ju do árendy cudzím bankárom-židom. Výbor „nesrovnalosti“ odhlasoval sice, že tí štyria oznámení lib. vyslanci môžu zostať vyslancami, bárs účasť berú v podniku novej lotterie. Avšak liberálov ukrutne napaprčilo, že predseda toho výboru, gr. Teodor Andrassy, odchylnú mienku svoju predložil snemu a riekol, že tí štyria lib. vyslanci dľa zákona z roku 1875. I. mali by zaďakovať za mandát. Liberálnym direktorom, fabrikantom, železničiarom, sklenárom účastinárom a spravujúcim údom sporiteľní, fabrik na hnoj, veľmi proti srsti to bolo, keď gr. Teodor Andrassy, ako úd liberálnej strany, opovážil sa mienku dať proti chuti direktorov. Radi by boli, keby gr. Theodor Andrassy radšej vystúpil, ako kolomútku má robiť medzi mastnými hrcami. Lež gr. Andrassy len predsedníctva výboru „nesrovnalosti“ sa zriekol, teda už i on hlasovať môže v tom výbore, následkom čoho vyslanci direktori, fabrikanti, železničiari, sklenári atď. obávajú sa, že keď gr. Andrassy hlasovať bude proti direktorom, fabrikantom, sklenárom atď., potom už výrok výboru ináč bude znieť a niektorí páni direktori potom zaďakovať musia za mandát. Preto radi by boli, aby gr. Andrassy vystúpil z lib. strany, veď je liberálov toľko, že bez jedného-dvoch veselo vyžijú, nech len plné válovy nik neprekracuje.

I magnáty ich kefovali. Pri pojednávaní rozpočtu v snemovni magnátov trpké pilulky musel prehltnúť ne jeden minister. Arcibiskup jágersky, Josef Samassa, znamenitú reč povedal, v ktorej pod nos kefnul vláde, že násilienstvom žiadna krajina nemôže byť blažene spravovaná. Odporúčal vláde, aby počet voličov neumenšovala, lež aby volebné právo rozšírila. Je to zaiste pekne, keď arcibiskup učí musí vládu, a to svobodomyseľnú, ako má svobodu a právo občanov rozširovať. A predseda liberálne noviny biskupom a kňazom do zpiatočnickov, do nepriateľov svobody nadvádzajú. Barón Desider Prónay (protestant) na oči vyhodil vláde, že za 30 rokov Uhorsko veľmi upadlo nielen mravne, lež i peňažne i majetne. Gróf Ferdin. Zichy tiež nezostal dlžným a spomínal vláde, akým spôsobom svercovala si väčšinu pri voľbách. Gróf Aurel Dessewffy dobre vymydľil vládu i bez mydla pre jej volebné kúsky. Barón Béla Liphay tiež dal dobre šnupať pánom ministrom, keď spomínal, ako vedľa sa administrácia (úradovanie) v Uhorsku. Pánom ministrom dobre sa kýchalo v snemovni magnátov.

Voľby vyslancov. V Rožňave dňa 10-ho tohoto mesiaca jednohlasne zvolili grófa Juliusa Andrassyho za vyslanca. Bývalý minister tento, ako je známo — složil svoj mandát, lebo sa povadil s minister-predsedom barónom Bánffym. Gróf Julius Andrassy patrí k liberálnej strane, ale žiada, aby imkompatibilný zákon prisne sa vykonal. — V Szigetváru, baraňskej stolici vyslanecka voľba bola 13. tohoto mesiaca, lebo vyslanec Biedermann nesúc voličom, musel sa poďakovať za mandát; v tomto okrese najprv vystúpili dvaja kandidati: Ludvik Olay, Kossuthista, a Mikuláš Bartha Ugronista. Ponevác ale vláda a liberáli židia kossuthistového kandidáta podporovali, Bartha odstúpil od kandidácie, a tak Olay bol vyvolený vyslancom. — V

siedmom okrese budapeštianskom 14-ho apríla bola voľba; traja kandidáti a všetci traja liberáli sa postavili, Ludvik Csernátový, Csajághy a Fektor; štvrtý kandidát liberálny ešte za čas odstúpil. Z 6200 voličov nevolila ani polovica: Csajághy odstúpil od kandidácie, a zvolený bol s veľkou väčšinou Csernátový,

Viac budeme platiť. Ako viedenské noviny píšú, kvóta bude o 4 % väčšia ako dosavád, čo 5—8 millionovu ročitu novu farchu oznamuje. Najprv ale bude naša vláda ešte vyjednávať s rakuskými ministrami; a potom kvótové výbory rakúsky a uhorský zasadnú v prvom týždni po sviatkoch asice na pozvanie uhorského výboru tu v Budapešti a započnu ústne pojednávať. Ponevác ale uhorský výbor zostane pri dosavádnej výške kvóty, a oproti tomu rakúsky kvótový výbor žiada povýšenie kvóty na 46.4 percentov, uhorské ministerstvo s rakúskym sa pojednajú na kvótu a to pojednanie predložia oba svojim snemovňám, alebo sa nepojednajú, a potom predložia na jeden rok sriadenie kvóty ako i druhých otázok.

Nespokojnosť medzi roľníkmi a robotníkmi je zo dňa na deň väčšia na Dolnej zemi aj v Hrvatsku. Robotníci sú síce pomýlení socialistickými heslami a žiadajú rozdelenie veľkých statkov, zrušenie dane a vojenskej služby, odstránenie úradníkov atď., ale noviny píšú, že tí robotníci chceli postat a to všetko vykonať prvého mája tohoto roku. Ale vláda všetko nariadila, aby tento pohyb všetkým spôsobom potlačený bol. Preto ale položenie nebude sa polepšiť, lebo s potlačením robotníkov ta ťažká otázka nebude rozhodnutá, a vláda je povinná uznať, že úradníci ako aj ministri niesú len predstavení obyvateľstva, ale aj jeho priatelia a radcovia. Dočím tieto dve stanoviská nebudú srovnané, dotedy vždy bude rásť nespokojnosť na tých miest; a keď krv bude tekať, toho príčinou len to môže byť, že na čele vlády nielo celého muža, ktorý by najrychlejšie vyskúmal príčiny pohybu a dľa toho konal.

V Rakúsku nová väčšina, ktorá podporuje ministra predsedu grófa Badeniho, pozostáva z nasledujúcich vyslancov: polske kolo 59 členov, český klub 62 členov, katolícka ľudová strana 35 členov, slovenskí kresťanskí nacionáli 35 členov, rumuni 6, srbi 2, centrum 6, konservatívni veľkostatkári 19, spolu: 224 členov; oproti tomu opposícia pozostáva z 201 členov, ale kresťanskí sociali, ktorí vždy boli proti liberálom, nebudú robiť zásadnu opposíciu, ako i ustanoverní veľkostatkári a ich privrzcenci nestupia do oposície židov-liberálov. Ponevác cisar svojim rukopisom vyznačil Badeniho, stav ministerstva rakúskeho je teraz posilnutý, lenže musí žiadosti kresťanov uplniť.

Vojna medzi turkom a grékom. Na hranice turecko-greckej na Balkánu počala sa vojna minulý piatok, kedy asi 3000 povstalcov sa zvrhlo na tureckú pôdu s tým cieľom, aby pretrhli sriadenie vojska tureckého a tak príležitosť dali riadnému greckému vojsku na turecký tábor napadnúť; druhou úlohou povstalcov bolo i to, aby obyvateľstvo kresťanské v Macedonii vzbúrili k povstaniu proti turkom za chrbtom tureckého vojska. To všetko sa im nepodarilo, ale povstalci predsa sa zasašli medzi vrchami, čakajúc dočím kresťania na Balkánu sa pozdvihnu proti pohanom mohamedánom; čo nebude dlho trvať, lebo turci strašne prenasledujú kresťanov, a potom aj obyvateľov Černej Hory, Srbska a Bulharska napádajú na hraniciach. Z

toho ľahko bude vojna medzi Tureckou a menovateľmi krajinami, tak že Grecsko spoločne s Černou Horou, so Srbskou a Bulharskou vyhodí pohanov do Asii.

Krajinský snem.

Snemovňa veľmožov.

Zasadnutie 8. apríla.

Na počiatku zasadnutia barón Jozef Vécsey pýtal sa ministra predsedu, či môže dať vysvetlenie ohľadom položenia na Východe, a že čo znamená obsadenie Kréty skrz lodí europejských vlád, ktoré nepredchádzalo odkázanie vojny. Minister predseda nedal oopoved na túto interpelláciu.

Potom snemovňa počala pojednávanie o rozpočte na rok 1897.

Josef Samassa jágerský arcibiskup v svojej výbornej reči posudzoval politiku posledných tridsať rokov a uznáva nejaký pokrok behom tohoto času, ale ponosuje sa, že vždy sa rozmnožuje počet úradníkov, ktorí len plnia chyže úradné a nevyrobia nič, lež spotrebujú dane, preto hodnú časť obyvateľstva treba obrátiť na výrob. Rečník potom dokazuje, že ešte vždy sa nachodia veľké nedostatky na rozličných poliach verejného života. Hovoriac o robotuickej otázke, vysvetlil, že osud robotníka bol vždy neprajný a takým i navždy zostane, ale aby nepadal do zúfalstva, nesvobodno mu vziať vieru, ktorá každého poteší, a preto je veľmi potrebné, aby štát a cirkev v najlepšej svornosti žili. Rečník prijíma rozpočet, ale požiadáva, aby vláda nevydávala viac, ako čo snemovňa dovoľuje.

Barón Josef Prónay neprijíma rozpočet a hovorí, že sa dane v ostatných 28 rokov zdvojnásobnily a že nikde v celej Europe dane niesú tak veľké, ako v Uhorsku. Rečník ešte ukázal na tých vyslancov-bankárov, ktorí sú odvislí od vláde; konečne posudzoval mravy verejného života, ktoré takýmto spôsobom musia klesať.

Gróf Ferdinand Zichy prijímal rozpočet, ale s takou rečou, ktorá — ako to na druhom meste tohoto čísla čítať sa môže — dost vysvetlila, že rečník nemá dôvery k terajšej vláde.

Minister financií Ladislav Lukács odpovedal rečníkom, že vraj vývin a pokroky našej krajiny dost vysvetlia, prečo sa verejný život premenil. Gr. Zichymu ale musel dať pravdu v tom, že je hotovosť pokladničná nie vykázaná v rozpočte; toho príčinou je vraj to, že o tej hotovosti vydajú počet záverečné účty.

Nasledovalo rokovanie podrobné o rozpočte.

Pri rozpočte ministerpredsedníctva gróf Ferdinand Zichy hovoril, že nemôže mať dôveru k terajšej vláde, ktorá prenasleduje katolíkov.

Pri rozpočte ministerstva kultu a vyučovania Anton Zichy žiadal len jednu ustrednú universitu, ale aj z tejto chcel teologickú fakultu odstrániť.

Gróf Ferdinand Zichy odpor položil proti žiadosti Antona Zichyho, ktorá nechce inšie než vytvorenie Boha zo štátu.

Minister kultu a vyučovania Julius Wlassics neprijíma mienku Antona Zichyho, a opätuje všetko to, čo v snemovni vyslancov hlasoval o cirkevnej politike vlády.

S tým bol rozpočet tohoto ministerstva prijatý a zasadnutie dokončené.

Zasadnutie 9. apríla.

Nasledovalo podrobné pojednávanie rozpočtu na rok 1897.

Arcibiskup grécko-katolícky Viktor *Mihályi* dokázal, že universita buoapeštianska je čiste katolícka, preto jej rozpočet nemá mesto v štátnom rozpočte.

Minister kultu a vyučovania *Wlassics* uznáva, že vzatie do rozpočtu univerzitnej základiny neshorší právnu prirodzenosť zakladín, ale že štát k tejto položke dokladá 280.000 zlatých.

Gróf Ferd. *Zichy* preukáže, že universitná základina pod terajšou vládou nedonáša osov ani s katolíckeho, ani z náboženského, ani z mravného stanoviska. Na to minister *Wlassics* opätovoľ, čo najprv už vyhovoril.

Nasledovalo rokovanie appropriacie.

Gróf Aurel *Dessenoffy* vyhlási, že vláda sa nestará o hospodárstvo a že voľby neboly čiste, preto rečník nemá dôveru k vláde a neprijíma rozpočet.

Minister *Darányi* chce doukazať, že vláda žiada poľachčenie pre poľných hospodárov; a minister vnútra, Dežo *Perczel* na reč o prechmatoch pri voľbách odpoveďa, že prechmaty pri voľbách nielen vládna strana robila.

Barón *Vojtech Liphay* riekol potom, že nikde obyvatelia sa nie tak utlačení, ako v Uhorsku, a že dane už nemôžu byť väčšie, preto nemá dôvery k vláde.

Minister *Perczel* sa zase vyhovára, ale gróf Štefan *Szapáry* dokazuje, že cirkevno-politické zákony, zväšťne zákon bezkonfessionality veľmi škodným následkom boly, lebo mravy klesaly.

Baron Dežo *Prónay* ukazuje na prechmaty pri voľbách a hovorí, že ministri „suggerovali,“ aby úradníci zákony nedržali.

Gróf Ferdinand *Zichy* hovorí, že ľudová strana je konzervatívna, že rečník a táto strana trpely, ale že revindikáciu neopustia. Či je to spokojné položenie, keď súdy pokutujú zato, čo rimskí otec vyriekol? Rečník ďakuje Bohu, že má tú silu, že svoju vieru a svoje presvedčenie vyhlásiť môže. Preto nemôže mať dôveru k vláde a rozpočet neprijíma.

Minister *Perczel* ešte raz napadol ľudovú stranu, na to boly rozpočet a appropriácia prijaté, ako i návrhy zákonov, ktoré bola už prijala snemovňa vyslancov.

Snemovňa vyslancov.*Zasadnutie 9. apríla.*

Predseda predostrel príписы novohradskej stolice v záležitosti polepšenia platu pravomocenských úradníkov, potom v záležitosti sriadenia pensie štátných a pravomocenských úradníkov, ako aj prípis tekovskej stolice v náležitosti nedostatkov pri štátných stavebnických úradoch. — Na to snemovňa vyvolila 21 členový odbor na revidovania inkompatibilného zákona.

Zasadnutie 10. apríla.

Dnes držala snemovňa vyslancov ostatné zasadnutie pred veľkonočnými sviatkami; vyslancov neboly viac prítomných, ako len 32. K tomu ale, aby sa zasadnutie mohlo držať, potrebná je prítomnosť 40 vyslancov, a k tomu aby volajaký návrh prijatý bol, potrebné je, aby 100 vyslancov boly prítomno. Predseda

Szilágyi predseda vyhlási, že snemovňa prijíma dopisy veľmožov a rozpočtu na rok 1897 a o iných šestnástich návrhoch zákonov. S tým sa zasadnutie dokončilo, a snemovňa do 28. apríla nebude držať zasadnutie.

Revisia zákona nesrovnalosti.

Krajinský snem prijímal návrh, ktorý predostrel minister-predseda barón *Bánffy*, a vyvolil výbor na revisiu inkompatibilného zákona; tento výbor má 21 členov, z ktorých 13 sú liberáli od vládnej strany, 8 ale z opozície.

S týmto ministerstvo dokázalo, že ten menovatý zákon je proti jej vôli, ako aj oproti vôli väčšine. Nuž a čo že obsahuje tento zákon, že sa páni liberáli tak ponáhľajú s tou revisiou? Najlepšie to pochopíme, keď poukážeme, kedy, kde, ako a načo vzniklo toto slovo: inkompatibilita, po slovenský „nesrovnalosť.“

Pred rokom 1875 Františ Deák, tento múdry otec vlasti, veľmi nespokojný bol s liberálnou stranou, v ktorej mnoho takých vyslancov sa nachádzalo, ktorí plat a masťné oročky ťahali od takých podnikov, ktoré sú odvislé od vlády, od jedného alebo druhého ministra. Deák už bol staručký a chorľavý, ale o tomto šafarení ani počuť nechcel; a keď mu predseda povedávali, aby svoju stranu, svojich privržencov neopustil v tejto náležitosti, lebo vraj on je ich vodca, — na to odpovedal Deák: „čert je váš vodca, ale nie ja!“

Tak sa to stalo roku 1875, že krajinský snem vyniesol ako prvý zákon, ktorý zakazuje, že snemovným vyslancom nemôže byť, kto je predseda, direktor, výborník, právny radca a vôbec úradník ústavov peňazných so štátom v zväsku stojacích, ako i koncessionár, predseda, podpredseda alebo výborník železnice od štátu napomáhanej. Tedy úrad pri takej spoločnosti, pri takomto ústave a pri takejto železnice, a ablegátstvo sa nesmení; taký úrad nesrovnáva sa s vyslaneckým mandátom: jedna osoba obidvoje zastávať nemôže, lebo sa zriekne jedného alebo druhého. Toto je inkompatibilita, nesrovnalosť vyslancov.

Každý rozumný človek si pomyslí, že predseda musel to byť múdry pán, ten Františ Deák a jeho priatelia, čo tento zákon vyniesli, lebo tým je znemožnené, aby takíto vyslanci jich moc použili k vynášaniu takých zákonov, ktoré sú len v prospech tých menovatých spolkov a ústavov, a tak aj v prospech jich vlastný. A to je uplná pravda. Ľud ale takým cieľom nepošle nikoho do snemu, ale

preto si volí vyslanca, aby záujem obyvateľov bránil a napomáhal.

Dva a dvadsať dlhých rokov minulo, čo tento zákon vyniesli a sotva je pád na to, žeby ho boli použili. Prečo to? Či asnaď cez celý ten čas nevolili vyslanca takého, ktorý úrad pri takej peňažnej spoločnosti alebo pri takom ústave zastával, alebo ktorý sa ho po zvolení zrieknuť? Ani myslieť! Boli vždy vyslanci, ktorí vzdor zákonu toho dvom pánom slúžili. Vzášne v tom čase, keď Koloman Tisza bol pätnásť rokov minister-predsedom, toľko jich bolo na liberálnej strane, že ten bol vzácny a podivný medzi nimi, ktorý nemal taký úrad oproti zákonu prvého z roka 1875. To isté sa stalo pod ministerstvom Wekerleho, a to isté vidíme pod ministerstvom Bánffyho. Len že behom dvacať rokov bolo dosť takých vyslancov z opozície, preto sa nikto na sneme neponosoval, že vislanci proti zákonu účasť berú v takých podnikov, ktoré dľa spomenutého zákona nesrovnávajú sa s vyslaneckým mandátom. Tak sa to potom stalo, že bolo a ešte jesto dosť vyslancov, zvlášne na liberálnej strane, jesto ich vraj sto, ktorí by sa museli zrieknuť takého úradu alebo vyslaneckého mandátu, čo by stranu liberálnu na kusy roztrhalo a väčšina terajšia musela by do polovici zahnať krajinský snem.

To je pravá príčina toho, že minister-predseda barón Bánffy nič nechcel počuť o tom že zákon nesrovnalosti do života treba uviesť, lebo vraj čo dvaadvadsať rokov používali páni liberáli, on to nedovoli teraz prevrátiť. Noviny písaly, že tento výrok pána br. Bánffyho cieľom mal, aby výbor inkompatibilný vyriekol, že sa úrady tie vyšspomenutie mandátom neprotivia, že teda takí vyslanci, ktorí plat ľahajú od podnikov zákonom I. z roku 1875 zakázaných, môžu zadržať aj urad taký aj mandát vyslanecký.

Našlo sa ale aj na liberálnej strane takých vyslancov, ktorí túto príležitosť použiť chcjú, aby pána Bánffyho prekotili, ako predseda krajinského snemu vyslancov, Dežo Szilágyi, gr. Andrássovci a druhí členovia vládnej strany, ktorí nechcú viac trpeť nadnášillie Bánffyho. To je pravá príčina toho, že gr. Theodor Andrásy, ako predseda inkompatibilného výboru sa proti tej žiadosti Bánffyho vyriekol, a že gr. Gejza Andrásy liberál zrieknuť sa mandátu, lebo v ucte má zákon nesrovnalosti.

Gróf Theodor Andrásy to nie len v svojom hruhu vypovedal, ale aj v snemovni dokázal, že L. Tolnay, J. Benke, Neumann a Sámuel, ktorí — ako známo — účasť berú v podniku lutrie so štátom v smluve stojacej,

obvinní sa proti zákonu nesrovnalosti. Táto jeho mienka, ktorá je aj mienka jednej celej čiastky na liberálnej strane, žiadala, aby mandáty tých štyroch vyslancov zručené byly. Gróf Theodor Andrásy poukázal na ten kontrakt, ktorý medzi vládou a Pestbudínskou Šporiteľnou ohľadom toho peňažného podniku stojí, v ktorom kontrakte má vláda a tá Šporiteľna veľké výhody. Od vlády závisí, aké bude mať ten podnik dôchodky, lebo môže mnohé prezreť a v mnohých veciach výhody dávať; a napomôže v tom vládu liberálna strana, v ktorej sú títo štyria páni. Gr. Theodor Andrásy ďalej žiadal, aby v smysle 9. §-a I. zákona z roku 1875 vypovedal snem: 1. že sa príčina nesrovnalosti nachádza; 2. že vyslanci títo vedome sa previnili, lebo keď kontrakt uzavrela spoločnosť s vládou vtedy (dňa 23-ho januára 1897), keď už oni boli vyslanci a takými mali behom 48 hodín vydať sa mandátov, a konečne 3. že mandáty jich mali by byť zručené.

Trebárs ale snemovňa, to jest poslušná vládna strana vzala v známosť výrok výboru, ktorý je už z predošlého čísla známy, s týmto je ešte neprikrytá nezákonnosť. Cítil to minister-predseda Bánffy, a preto predostrel ten návrh na vyvolanie výboru, ktorí je už aj vyvolaný, aby ten zákon I. z roku 1875 revidoval tak, že čo do dneskajšieho dňa nezákonnosť bolo, to v budúcnosti svobodne bolo, aby teda vyslanci, menovite členovia liberálnej strany okrem mandátu plat a mastné oročky mohli ľahať od takých podnikov, ktoré dotedy zakázane byly zákonom I. z roku 1875.

Minister predseda Bánffy dal síce vyvoliť ten výbor, ale preto ešte môže prehrať, lebo gróf Theodor Andrásy a jeho privrženci oproti Bánffymu chcú ten zákon prisne do života uviesť, a gr. Theodor Andrásy sa poďakoval ako predseda výboru inkompatibilného, aby ako jednoduchý člen toho istého výboru hlasovať mohol, čo ako predseda len v tom páde môže činiť, keď sa hlasy rovným počtom sijdú.

Svet sa bude čudovať, čo sa v snemovni, to jest v tých dvoch výboroch činiť bude.

Inkompatibilný výbor pod novým predsedom, P. Apáthym hneď po veľkonočných sviatkoch bude pojednávať pády nesrovnalosti jeden za druhým, ako sa uznámené: 3. mája Karola Hieronymiho a Lukáča Enyedi, 5-ho Juliusa Rosenberga a Štefana Tiszu, 7. mája J. Benke, Ludvika Tolnay, Hermana Neumann a Lazara Sámuel; 12-ho Deža Szulyovszkého a 14-ho Vojtecha Polyáka.

V tom istom čase bude nový výbor revidovať zákon nesrovnalosti z roku 1875.

A potom bude snemovňa vyslancov a aj veľmožov tú revisiu pojednávať, pri ktorej príležitosti budú sa vysvetľovať všetky škandále takých vyslancov, ktorí chceli byť nielen vyslancom, ale i direktorom s masným platom.

Čo k tomu povedá krajina?

Bude sa pýtať, že na čo je to zákonodarstvo?

Či vraj na to, aby po bohatstve sa sháňajúci bankári robili tam zákony, ktoré im na ošoh, fudu ale na farchu padajú? Či posiaľ potajmo siali životnú vlahu ľudu a či teraz už zákon bude kryť ich pokračovanie?

Kolko a akých dôkazov chceš ešte, ľud môj?

Uč sa predsvedčením žiť, len tak dojdeš víťazstva v boji, ktorý vedieš za potupenú vieru, cirkev a za právo života!

Tak nám Pán Boh pomáhaj!

Gróf Ferdinand Zichy

nasledujúcu reč držal v snemovni veľmožov pri príležitosti pojednávania rozpočtu r. 1897:

Dovolíte, aby som pri všeobecnom rokovaní aj ja dakolko beznáročných poznámiek spravil; chcem byť dľa možnosti krátky, tým viacej, lebo jeho osvietenosť p. arcibiskup jágersky v jeho, na vysokej úrovni stojacej prednáške poukázal už na tie zásadné, mravné a vyššie ohľady, ktoré zákonodarstvo a vláda vždy musí mať pred očami. A ponevác predrečník, barón Desider Prónay, môj priateľ a súdruh mnohé veci dotyčne finančnej otázky už objasnil, držím si za povinnosť vypovedať, že my pojednávanie tohoto projektu nikdy a v žiadnych okolnostiach nepovažujeme za otázku dôvery alebo nedôvery oproti s týmto projektom sa stotožňujúcej vláde. Príde aj na to čas a hodina, ktorá poskytne mi príležitosť, aby som túto svoju nedôveru odôvodniť môhol. Teraz myslím, my všetci, obzvlášte ale na tejto strane snemu, držíme pojednávanie projektu za takú príležitosť, pri ktorej môžeme našim politickým právam žiaľbohu pri kleslej auktorite a významu tohoto snemu aspoň voľným slovom a neviazaným výrazom nášho presvedčenia platnosti dať.

Projekt svedčí chválabožou o dobrom stave našich financií, posúdenie týchže ale nemôžeme správne a dôkladne čerpať zo samého projektu, lebo veď neobsahuje v sebe všetko to, čo je nie len pri národno-hospodárskom ale aj pri peňažnom stave závažné. Veď peňažné zásoby, tieto značné summy, s ktorými štát disponuje v projekte nevidíme. Čo sa hospodárstva týka, to tiež nemôžeme teraz posúdiť, ako bude vplývať náš hospodársky a finančný život, lebo hodná časť jeho závisí od národno-hospodárskeho vyrovnania a od riešenia kvóty. Pri tom všetkom môžem vypovedať, bez toho, že by som sa do podrobnosti zabrať, už teraz, že peňažná rovnováha nedostačí a že je rovnováha hospodárskeho vývinu, toto hospodárske blaho prednejšie a len na tomto dá sa založiť

stála rovnováha peňažných záležitostí. Tu máme na príklad otázku valuty; veľmi zaujímavá to otázka, s ktorou sa mnohé mysle zaoberajú.

Otázku valuty môžeme z dvoch strán posúdiť. Prvá je sriadenie valuty, poľažne pripútanie hodnotných znamiek (peňazí) ku zlatu alebo striebru, tedy určenie toho, koľko stojí oceňná jednotka v pomere na zlato a striebro, ktoré sú všeobecnými meritkami hodnôt. Druhá strana je ta, či máme skutočný obed kovových peňazí, či ho môžeme mať a či ho môžeme mať teraz.

Bárs akú massu zlata môžeme nakúpiť, zlatú valutu neuvedieme do obehu. Tu reštauruje len úrodnosť hodnoty, len toto, len jakosť účinkujúcej hodnoty, zabezpečí národné blaho.

Aby som to dokázal, načítu mi len na jedno sa odvolávať. Rozpamätajte sa, že sme my nemali žiadneho zlata a čo tie handry — bankovky, za ktorými sa nič iného neskrývalo, ako tá najhlavnejšia vec, t. j. národné úrodnosť hodnoty, vždy repräventovali väčšiu hodnotu, ako za nimi stojace striebro. Tedy nechvastajte sa s rovnováhou, čo je ináč veľmi dobrá, želateľná vec a nenamyšľajte si, že árar neviem s koľkým nakúpeným zlatom disponuje. Ale zastavme anomálie obehu a hlavne na to upozorňujem jeho Excellenciu, p. ministra peňažných záležitostí, — mysliac, že si osvojí moj náhľad, — aby popri úrodnení hodnoty naším hlavným účelom bolo, čo je o mnoho závažnejšie, zabezpečenie blaha. Lebo úrodnosť hodnoty, ktoré sa na úkor blaha ľudu deje, nie je úrodnosť ale vyciciavaním.

Ja konštatujem, že to opatr osť hlavne našich polno-hospodárskych kruhov vyžaduje, vyžaduje to ale pozornosť zákonodarstva a [ministra peňažných záležitostí, a veľmi by sa klamal ten, kto by myslel, že môžeme zadržať daňový poklad, ktorý medzi celkom inými hodnotnými a peňažnými okolnosťami založili v katastri, alebo že dôchodeni tohože tak môžeme vyhnúť, keď si pod iným titulom nadobudneme od toho istého človeka to, čo pod týmto titulom si na ňom dotiahnuť nedržali by sme za spravodlivé, cieľu lepšie zodpovedajúce a osočné.

Pri všeobecnom rokovaní o budžete poukážem ešte na jednu vec, ktorá je veľkého významu. Rád by som reč svoju spojil so zásadou p. arcibiskupa. Nemyslime si, že jedna umelým spôsobom sohnaná väčšina môže vzdať sa mravov a pravdy. A keď sústava vládna, podporovaná parlamentarnou väčšinou, má akú slabú stranu, tak je to tá, že chce pravý a mravný základ práva nahradiť sohnanou väčšinou.

Nech je hocaký census; hocaký volebný zákon, hocaká administrácia a súdobníctvo, hocaká sústava pravotného poriadku a spôsob pravosúdia: cit pravdy a auktorita mravov, — ktoré len pokračovanie morálneho základu poskytuje — je jediná medicína, lebo mrtvá litera je každý zákon, keď individualita, počestnosť, cit povinnosti, vlasteneckosť prisluhujúceho nedá garanciu v uskutočnení ináč mrtvej litery zákona.

A prosím, pozrime na naše pomery nie len pri vyslaneckých voľbách, ale aj v každodennom živote, pozrime na ne v administrácii a pravosúdi a vidíme, že politické záujmy jednej strany presahujú všetky hranice, cit občianstva rania, dôveru pohýbu a auktoritu, bez ktorej panovať nemožno, úplne zničia. Ja viem oceniť a ako konservatívny človek viem si aj uctiť tú auktoritu, ktorú musia mať pred verejnou mienkou medzítka administrácie a pravosúdia, a tej sa nechcem za ten živý svet dotknúť.

Ale darmo hovoríme, že tej sa nesmieme týkať, dejepis sa jej dotkne a ukáže, že v okolnosťach úpadku, ktorý ohrozuje existenciu národov a prevracia štáty práve oklátanie administrácie a pravosúdia, pohýbe v masách ľudu ten mravný základ, bez ktorého žiaden štát nemôže pokojne za spoločné blaho účinkovať.

Nechcem a nemôžem sa pustiť do podrobnosti, príde na to čas pri ďalšom postupe pojednávania, ale odvolávajúc sa na tieto všeobecné poznámky rozpočet v mojom a mojích rovnosmyšľajúcich mene prijímam.

Dobre im kefnul.

Predseda ľudovej strany, vyslanec Ján Molnár, dobre kefoval pánov liberálov v snemovni. Tri interpellacie (otázky) predložil 6-ho apríla a žiadal na ne odpoveď od pánov ministrov. Tieto tri otázky nepáčily sa veru liberálnemu stádu, a nepáčily sa ani ministrom, lebo ostrá kefa opáta J. Molnára veľmi išla „proti srsti.“

Prvú otázku (interpelláciu) predložil ministrovi pravosúdia a pýtal sa, že prečo vykladajú sudy trestný zákon (§. 172. 2.) *ináč, ako minister*. Minister pravosúdia totižto na otázku grófa Ferd. Zichyho r. 1896. 30-ho septembra v snemovni magnátov odpovedal, že 2-hý bod §. 172. trestného zákona „*žiaden jurista, žiaden sudca, ani nikto*“ nebude vysvetľovať tak, žeby sa §. 172. 2. vsťahoval na tých, ktorí proti „*spôsobu*“ manželstva agitujú (účinkujú), ale vraj trest spomenutého paragrafu vsťahovať sa má len na tých, ktorí vôbec proti ustanovizne manželstva (ako k. p. socialisti) agitujú.

Molnár predniesol, že predsa našli sa juristi a sudcovia, ktorí oproti tejto mienke a vysvetleniu ministra, na základe 2. §. 172. odsúdili dvoch kňazov, asice Knezica na polročný žalár, a Jozefa Millera na 300 zl. a na mesiac do štátneho väzenia. Odsúdili ich preto, že nie vôbec proti stavu manželstva, lež len proti *civilnému spôsobu* manželstva účinkovali. Odsúdili ich na základe 2. §. 172. trestného zákona, kdežto sám minister vysvetľoval lanského roku 30-ho septembra, že tento bod zákona „*žiaden sudca*“ nebude vysvetľovať na tých, ktorí proti „*civilnému spôsobu*“ manželstva účinkujú.

Právom teda vyhodil Molnár ministrovi na oči, že pán minister vysvetľuje zákon ináč, ako sudcovia. Preto pýtal sa Molnár ministra, či zamýšľa zákonom nariadiť, aby i sudcovia tak súdili, ako to pán minister v snemovni magnátov vysvetľoval; lebo vraj keď dľa 2. §. 172. odsúdili tých dvoch kňazov, nuž vtedy nech sa páči zažalovať a do žalára hodiť i primasa, i všetkých biskupov, i všetkých kňazov, ešte i svetských katolíkov! Veď biskupi

vo svojich listoch, a kňazi z kazateľne to isté učia, a svetskí katolíci to isté veria, čo tí dva kňazi v žalári, že totiž zákon civilného sobášu, kým je zákonom, každý musí plniť, lež že civilný sobáš pre katolíka nie je manželstvom a pred Cirkvou nemá platnosti. Takto rečnil Molnár a pýtal sa ministra pravosúdia, či schvaľuje zachádzanie sudcov, alebo či pán minister zákonom chce nariadiť a kedy, aby i sudcovia tak súdili, ako sa minister lanského roku vyslovil pred magnátmi.

Celý svet je teraz zvedavý, či minister i teraz povie to, čo povedal vlni. Jestli áno, vtedy sudcovia, ktorí kňazov odsúdili, zahanbení budú, že nerozumia dobre trestnému zákonu. Jestli ale schvaľovať bude pokračovanie sudcov, vtedy dokáže sa, že i minister tak mení svoju mienku a presvedčenie, ako kabát alebo nohavice. Molnár teda citlivo poštekľil pána ministra.

Druhú interpelláciu predložil Molnár zase ministrovi vnútra a pýtal sa, či minister vie o tom, že v spišskej stolici obyvateľov obce Lótánovej (Lóthánfalu) práve na jar, keď je *najpilnejšia práca v poli*, prinútili úradníci k tomu, aby i zápražou i rečnou prácou robili na polnej ceste, z ktorej obec nebude mať žiadneho osohu.

Je to zaiste liberálna láska k ľudu roľníckému, keď nedajú mu orať a siať, na polnie cesty ho vyhánajú vtedy, keď výživu mal by si obstaráť na celý rok, na cesty ho ženú na jar, pretože minulej jaseň bol na ľudovú stranu. Roľníkov prekážajú v polnej práci, ale preto porcie budú od nich pýtať v jaseň, a keď roľníci z Lotánovej nebudú môcť vyžiť, pravda, potom nech idú do Ameriky.

Hľa, akí sú to priatelia ľudu tí liberáli! Zo samej lásky neprijali návrh ľudového vyslanca Štefana Rakovszkyho a do jedného hlasovali *proti zníženiu pozemkovej dane*. Z lásky k ľudu nechcú daň vyhodiť na burzu a na bankárov. Revisiu toho nového poriadku za buričstvo vyhlasujú, lež k vôli masným direktorstvám revidovať idú zákon „*nesrovnalosti*.“ Svobodu, pokrok hlášu a revidovať idú zákon svobodnej tlače; tento zákon veľmi svobodným sa im vidí, preto ho idú obstrihať. Takto tú chýrnu svobodu vždy viac obstrihujú a predsa pokrokom a osvetou sa pýšia.

Tretiu interpelláciu predložil ľudový Molnár tomu istému ministrovi vnútra a zase pýtal sa, či minister vie o tom, že v Radolej (trenč. st.) tri razy oslovili liberáli rychtára Michala Papan, aby odstúpil od ľudovej strany a keď neohrozeno odpovedal, že neodstúpi, nútili ho pod pokutou 10 zl., aby sa podpísal, bárs mu nevysvetlili, čo stojí v písme. Konečne jednoducho shodili ho s rychtárstvom a vymenovali za rych-

tára Štefana Andela, ktorý predtým pozba-
vený bol rycht. úradu, pretože 44 zl.
10 kr. odcudzil. Zandárov poslali do bydlia Mich.
Papána, keď tento nebol doma, a odobrili v
prítomnosti notára Jozefa Rašku pečať rych-
társku. Bolo to pred varínskou voľbou.

Nuž, ctená snemovňa, či naozaj v Uhor-
sku žijeme? — takto pýtal sa Molnár, lebo
jestli úradníci takto zachádzajú, vtedy nie v
Europe, lež v Asii bývame. Či pán minister
potreste Eugena Cselku a Ladislava Mednyán-
szkeho, ktorí radolského rychtára nútili na libe-
rálnu stranu? takto pýtal sa Molnár.

Ba čo povedia ministri na tieto tri otázky
Molnára?
x.

Nitriansky predseda.

Ten majster predsa prišiel na sudnú stolicu
Gustáv Tarnóczy, ktorý pri vyslaneckých voľbách
novú školu otvoril, ktorý zostal otcom Stupave a
Várne, ten chýrečný nitriansky baša, ktorý šlápal z
nohami mravnosť, zákon a pravdu, jak obyčajný kmín
na súdnu stolicu prišiel, aby za jeho lúpežníctvo od-
povedoval.

On takto skončil, jeho skonanie je ľahké, ale
veľmi špinavé, jeho najspravedlivejšia smrť by bola tá
bývala, keby ho boli tí voliči dorazili, ktorých ne-
spravedlivo a z najväčšou huncuteriou od hlasovania
odrazil, alebo keby ho už vtedy boli pred súd stá-
vali, keď pri nitrianskej voľbe tú najväčš. u huncuteriu uro-
bil, aby na pár rokov podzámok bol prišiel. Tedy by
bola povedala ľudská spoločnosť, že zaslúžený trest
obsiahol, nech mu je tak ľahká jeho zem, jak ľahké
bolo jeho presedovanie, a jak on ľahko z huncuteriou
mnoho sto voličov o hlasovanie priviedol.

Ale nie tak, na druhej ceste prišiel boží trest
na tohoto šajbára. Boli víťazi, ktorí mnoho razy ve
vojne hľadali smrť, ale tá smrť ich vždy obešla. Potom
len jedno malé poranenie bolo dosť a krv sa im otro-
vila a mizerne museli svoj život dokončiť.

Pána Tarnóczyho, ktorý pravdu a zákon s tou
najväčšou huncuteriou s nohami šlápal, aby potom
na radosť môhol šampániu strebať, nie veznú zato na
odpoveď, že niekoľko sto voličom hlasy ukradol, ale
zato ho veznú na odpoveď, že už koľko zlatých, ktoré
mu nepatrili, do svojho vaku strčil, to jest defraudoval.

Velice príkladná vec je táto, ctení spoluobčania!
Tento pán Tarnóczy, ktorý zákon za uši cápal, ktorý
svobodu s nohami pošlápal, našu vlasť do takých
voľbách priviedol, ktoré ani III. Napoleon nevynašiel

A keď opposícia snemu postavila sa oproti týmto
huncuteriám, ktoré pán Tarnóczy, chýrečný predseda
previedol, ti ešte chýrečnejší liberáli, jako keby ich
Bánffy na drôte bol ťahal, potvrdili aj na ďalej všetké
tie klamstvá a šajbirstva, ktorým Tarnóczy majstrom bol.

Z pána Tarnóczyho záležitosti môžeme si ten
príklad vzáť, že ten človek, ktorý je v politike špi-
navý, tak je špinavý aj v iných veciach. Ten, ktorý
skrz politiku hotový je tie najväčšie klamstvá a hun-
cutterie porobiť, ten sa nezdrží ani od toho, aby aj na
druhej ceste svojho blížneho oklamať môhol.

A keď vláda takéhoto nebezpečného človeka
pusť na občanov, ten potom jak divý neni spokojný
s tým, že voličom z huncuteriou ich hlasy jedným
slovom ukradne, ale keď môže a k tomu príde, svojho
blížneho aj o peniaze priviede.

Včul tento pán Tarnóczy, ktorý z jeho streká-
čami nie len jednu obec oškodoval, musí dať pri súde
odpoveď za jeho falešnosti; všeteční môžeme byť, či
ho odsúdia, lebo takým pánom, ako je p. Tarnóczy,
aj súdy rady prehládajú, (?) však mu už aj dovčul dosť
prehládali; keby mu neboli prehládali, tak by už
bol musel dávno v chládku byť.

Nech si dá pán Bánffy, hlavný baša, pod sklo,
tieto tri osoby: Karola Pulskýho, Tarnóczyho a Mor-
zsányho, a v svobodnej chvíle sa môže s nima tešiť,
že jaký chýreční ľudia z jeho výbornej školy vy-
chádzajú.
J. T.

BESÉDNICA

Dotaz devy.

*Dievča, dievča sumné
podže, pozri ku mne!
V mojom čestnom skliepku
všetko najdež umne.*

*Nehvrč, neblíž česti,
neznáš ju ty zniesti,
Povedali mamka:
jordán v hmuse hniezdi.*

*Huncút, kto to tára,
kto mi srdce pára.
Uvidíš devúško,
že ho Pánboh skára.*

*Nešpiň mi na matku,
nejež rudú briadku!
Čo sa i hneď pukneš,
nevzrem ti v krám, jatku.*

*Dievča, čos' tak stvrdo?
Zkiaľ to protiv hrdlo?
Snáď ta dáke kňazské
ohlúpilo irdlo?*

*Ej, haj, láry-fáry!
Netrep kavčiak starý.
Drahšie kňazské trdlo,
nežli kmíni, lhári.*

*Zapchaj hubu neš-kreč,
Ber sa s očú, bež preč!
Nech ťa čerti vezmú,
keď tak planú vieš reč.*

*Suhajci, dievčatká,
kresťanské kuriatka!
Nechodte k jordánom
ľúboš moja sladká!*

Dlhomír Poľský.

Nemecký cisár vo Viedni. II Vilhelm, nemecký cisár 21-ho tohoto mesiaca príde do Viedne, kde ho na železnice náš kráľ a všetci arcikniežatá budú privítať. Vo Viedni veľké prípravy sa činia k prijatiu nemeckého cisára, ktorý bude bývať v Leopoldovskom oddiele Hofburgu.

Veľkoknieža mecklenburg - šverinský, Fridrich Františ III. zomrel v Cannese (Francúzsko) na porážku; druhí ľudia ale hovoria, že bol samovrahom, lebo veľmi dlho bol už chorlávym. Jeho syn bude nástupcom; pretože on je ešte len 14-ročný, regent bude v jeho mene panovať.

Antal Majovszký pápežský prelát a bystrický kanonik složil 20.000 zlatovú zakladinu, ktorej úroky sa majú podeliť medzi miestnymi dobročinnými cieľmi.

Vysvätenie biskupov. Juraj Császka arcibiskup koločenský druhý deň veľkonočných sviatkov vysväti Jána Ivankovicsa nového rožnavského biskupa s pomocou čanádskeho biskupa, Dessewffyho a Jána Németh posv. biskupa a veľ. priešťa čanadskeho. — Vysvätenie grófa Gustáva Mailatha, pomocného biskupa sedmohradského bude v Budíne v Matejovom kostole 1-ho mája; aj toto vysvätenie bude arcibiskup koločenský vykonávať s pomocou Filipa Steinera belohradského, a Jána Majorossyho tinninského biskupa.

Jubiläum kardinála Schlaucha. Biskup veľkováradinský a kardinál, Vavrínek Schlauch dňa druhého mája bude sláviť 50 ročné jubileum svojho kňazstva: z tej príležitosti dal ustaviť nový oltár v svojom biskupskom kostole, ktorý na 20.000 zlatých sa stojí, a 100.000 zlatých daroval na duchovne a školské ciele. Mesto Veľký Varadin zvolilo kardinála Schlaucha jednohlasne za čestného mešťana a uzavrelo, že v deň jubileuma pozdraví ho cestou deputácie, ktorá mu pri tejto príležitosti oddá čestnomešťanský diplom.

Zlatá omša nitrianskeho biskupa. Imrich Bende, nitrianský biskup 8-ho septembra tohoto roku bude sláviť pädesiatročné jubileum svojho kňazstva; slávnú zlatú omšu bude v Novej Sade konať, kde sa narodil a kde dlhé roky farárom bol, a ztade bude putovať do Valinác k milostivej Matke Božej.

Následok recipovania. Židovský rabín v Nových Zámkov, ktorý vyučoval židovských žiakov na „náboženstvo“ v tamejšej štátnej škole, napadol na kríž, ktorý visel na stene učebnej izby, a v prítomnosti žiakov strhnul ho zo steny, hodil o zem, pošliapal a opľuval. Ako sa to zvedeli v meste, katolícky farár povolal na poradu mešťanov; dostavil sa ta aj rabín a tajil, že by bol pošliapal a opľuval kríž, on že ho len dal odstrániť na čas, kým on vyučuje; ale nikto mu to nechce uveriť. Goldstein Sámí Ježiša s oltárov mohol sostielať, druhí židia zo sv. omše posmech robia, katolícké obrady vyfigurujú, kríže z radných domov vypuškujú a z krajinského cimeru vyškriabujú: rabín v Nových Zámkov ich len nasleduje, lebo vie, že im teraz všetko svobodno. Či sme ešte kresťania?!

Kto vás pobúrili? V Orave vyšetrovanie viedli proti Horno-Lehofanom preto, že pri voľbe Kubínyho výstupkov dopustili sa. Obžalovaná je celá hŕba chlapov a žien. 7-ho apríla vypočuli 12 svedkov, z ktorých vedeli rozprávať o bitke iba tí, čo dostali na chrbát, a síce Kubínyho korteši: Ján Jelenčík udal, že viezol Kubínyho zástavu, že ľudia prosili, aby slúžny vydal Ridaja, ktorého — pokojného — žandári na ulici chytili. Svedkovia, ktorí viezli Kubínyho zástavu (Dubovci) tvrdia, že nie je pravda, že sa vyhrážali slúžnemu, ale ho iba prosili, aby Ridaja vydal. Najkrajšie odpovedal obžalovaný Štefan Palka. Tento priznal sa, že obec Lehota bola pobúrená. Pýtal sa ho predseda: A kto vás pobúrili? Obžalovaný riekol: Noviny, prosím ponížene. Predseda: Teďa noviny ste čítali? Obžalovaný: Nie my, ale „liberant“ Minčaga, ten čítal noviny a nám vysvetľoval. Preds.: Ale to nemožno, aby takého rozumného človeka, ako vy, noviny zbúrili? Obž.: „Čo viem, to poviem, však sú tu tie noviny,“ — riekol a vytiahol z kabáta jedno číslo „Vlasti a Sveta“ a položil na stôl. — Hej! Keby bol povedal, že ich náš „Kresťan“ pobúrili, to by bolo bývalo radosti!

To sú úradníci! V Stolnom Belohrade (ako „Fejérmegyei Napló“ rozpráva) podnotára a policajného úradníka Hegyi-ho postavili pod vyšetrovanie; policajta Farkas-a odohňali pre sderstvo; pisára Szallera a komisára Vébera vyzdvihli z úradu; proti hlavnému kapitánovi Seidlovi vyšetrujú pre celý rad sderství a nadužívania s úradnou mocou. Aj proti mešťanostovi sú ponosy, že nedozeral na výčiny policie a že zle hospodári. Prirážka obecná poskočila s 38 na 50%, a dlh mesta srástol o million zlatých. Teraz vraj sám hlavný župan Fiáth chce robiť poriadky medzi úradníkmi.

Náboženská prísaha v Nemecku. Nemecký dŕžavný snem prijal návrh Libermanna, aby u súdov každý skladal prísahu dľa predpisu svojho náboženstva, pretože čím viac množí sa počet krivých prísah, tým náboženskejšou treba ju urobiť. I v Uhorsku neškodilo by, aby kresťan prisahal na kríž a žid zase na desatero príkazov alebo na talmud, lebo vtedy žid väčší strach mal by pred prísahou.

Konstantinopol prišiel na bubon. Bývalý millennárny „Konstantinopol v Budapešti“ i so všet-

kým, čo v ňom bolo, prišiel na verejnú licitáciu dňa 22. apríla.

Bitka pri voľbe. Voličia liberalného kandidáta, Csernátonyho v VII. okrese (Alžbetovom) budapešťanskom utorok shromáždili sa v Redoute na banket; pokiaľ ich ale mnoho bolo, asi 3—4 sto, ktorí neskorej prišli, nedostali ani jest ani pif. Z toho stala sa potom bitka, strašná krvavá bitka, v ktorej mnoho krivých nosov krvavelo a po ktorej v siedmom okrese ešte dlhšie nosale vidieť ako obyčajne.

Dobry príklad. V Haliči proti židovským pivajciam a užernikom postavili, hlavne činnosťou kňaza Stojalovského, za štyri roky 600 (šesťsto) kresťanských kupectví, aby ľud nemusel slúžiť poslednou babkou nenasytnej pažravosti.

Kresťanské ženy. Na príklad kresťanských žien viedenských v Brne bolo veľké shromáždenie, na ktorom kresťanské ženy sa pohovorily, že aj v Brne započat sa má povzbudenie v smysle kresťansko-sociálnom a aby to mohlo sa diať tým ľahkejšie, uzavreli založiť sdruženie kresťanských žien.

Do katolíckej cirkvy sa vrátili v Rácke-
resture kovácky mašinista luteránskeho vierovyznania, Ján Pinter, vo Veľkom Šajove v Sedmohradsku sa 89 mužských a ženských i s dieťkami z nezjednoteného greckého vyznania viery do katolíckej cirkvy; v Omore sa vrátil do našej svätej cirkvy Imrich Balog kovácky majster luterán so svojou manželkou i dvoma deťmi.

Drahí matrikári. Výdavky na vedenie štátnych matrik udali z prvu na osemstokrát tisíc zlatých. Na rok 1897 na plat matrikárov už deväťsto osemdesiat tisíc zlatých; lenže okrem toho už platia obce a mestá matrikárom päťsto štyriacipäť tisíc zo svojich obecných pokladníc. Keď k tomu podáme tých päťnásť tisíc zlatých, ktoré stojí udržiavanie matrického oddielu pri ministeriume, to ročný výdavok na matriky už i toho roku stojí jeden milión päťsto štyriacipäť tisíc zlatých; do ktorej sumy ale nákladky na tlaky, na diurna inšpektorov niesú vrátané, s ktorými výdavka na matriky stojí ročne na dva milióny.

Spolok najsvätejšieho detstva Pána Ježiša roku 1895 v pohanských krajinách v Asii, Afrike, Amerike a Austrálii 22.000 dieťok zachránil od smrti a vychoval; najviac, totižto 9657 dieťok takých jesto v Číne, potom v belgickom Kongove v Afrike.

Karola Pulszkého odsúdili, lenže nie u nás, ale v Benátkach (Taliansko). Karol Pulszky kúpil bol staré knihy od antikvára Olschi-ho v Benátkach pre krajinskú obrazáreň; jej cenu ale vláda naša nechcela zaplatiť, súd talianský ale posúdil vládu uhorskú, aby platila 35.000 zlatých, lebo ona poslala Pulszkého kupovať umelecké predmety. Z čoho vidíme, že talianske súdy neuznajú za „blázna“ Karola Pulszkého.

Drahocennosti ukradli zloději z paláca gr. Ivana Draskovicha v Prešporoku; drahocennosti tie boly v hodnote 20.000 zlatých. Zlodēja chytili v Miškolci, ale už len veci v hodnote 3000 zl. našli u neho, tie druhé drahocennosti už predal v Budapešti. Zloděj je volajaký Jankef Gebmann, náboženstva recipovaného.

Židovské nepokoje v Haliči. V Chodorove 4-ho apríla povstala svada medzi robotníkom a židom, predavačom, lebo židia plané živnostné články im predali za vysoké ceny. Z tej svady strhla sa bitka, ale žandári utišili ľud. Židia ešte smelší ďalej kla-

mali ľud, preto robotníci, pokiaľ židia jedného s nich hrozne ubili, napadli na židov a bili ich vyše dvoch hodín. Druhý deň sa to opätovalo, kým vrchnosť utišila robotníkov a priviedla ich k tomu, že sa rozšli. Škody v židovských domoch a skladoch sú značné. Vojsko dobehlo zo Lvova a teraz je pokoj. Zpomedzi robotníkov a židov raneno je niekoľko osôb, ale ťažko ranených niet.

Divotvorný židovský rabín. „Salzburg. kathol. Kirchenzeitung“ priniesla z Lvova (Lemberg) nasledujúcu zprávu o „divotvornom rabínovi“ v Haliči. Istý chudobný žid prišiel k nemu s prosbou, aby mu pomohol z biedy. Rabín mu odpovedá: „Tu máš tento krajciar, ktorý sa obráti na zlato, keď ho položíš na misu do vody; ale keď budeš po ňom sáhať, nesmieš si myslieť na jednorozca.“ — „Prečo by som myslel na jednorozca,“ odvetil chudobný žid; „však som ho nikdy ani nevidel?“ — „Nevidel si nikdy?“ pýtal sa rabín; „počkaj, ja ti ho ukážem, aby si ho poznal.“ Na to vyhľadal a predložil mu obraz jednorozca, že by ho poznal. Žid prišiel s radostnou nádejou domov a už videl v duchu, že sa mu medený krajciar bude premeniť na zlato; avšak nemôže to docíliť do dnešného dňa, lebo vždycky mu príde na myseľ ten ohromný jednorozec, ako i ten „divotvorný“ rabín.

Polovačka na dachu. Z vojenského žalára v Przemniku utiekol jeden ťažko odsúdený vojak. Vyšiel na strechu žalára a nikam sa mu nechcelo odtiaľ zísť. Vykommandirovali teda na neho hasičov a kominárov. Tito sa vydriapali na dach a poriadne púšťali zo sykačky na ubehúka. Konečne sa podal a vytiahol sa zo skryše. Tak padnul do rúk dvoch pevných kominárov a musel z dachu dolu a zas len do žalára.

Nový nadžupan. Nedeľné číslo úradného časopisu prinieslo vymenovanie Štefana Merse de Szinye, terajšieho podžupana za fűiőspána šarišskej stolice.

DOPISY.

D. ALMÁŠ, v tomto mesiaci.

Velactená Redakcia!

Pokiaľ dosiaľ ešte som sa nestretnúť z nijakým dopisom z našej obce Almášu, som si umienil ja pár slov napísať.

Bárs je už aj pri neskorom o voľbách písať, chcem predsa aspoň niečo s našej obci zdeliť.

My boli sme na voľbe v Krupíne a chvála P. Bohu okrem nášho p. notára, jedného spoluobčana, a pána žida všetci ct. občania boli „Ludáci“. No v Krupíne v daždi a veľkom blate nás nechali stáť, a to aj v noci, nazdávajúc sa, že s tým azda vôľu stratíme, a rozídeme sa, no ale vytrpeli sme to bez všetkého reptania. S Krupini domov idúc, veru sme veselí boli, keď navzdor všetelijakého nás prenasledovania predsa sme zvíťazili, pokiaľ podľa našej vôle Vel. pán Oszkár Ivánka vyhral!

Ale veru nemáme čo banovať našu proti nemu proukázanú dôveru, pretože aj v obľúbenom našom „Kresťan“-e (č. 6) som čítal ako on zastáva nás. Nech ho len P. Boh na mnohé a mnohé roki živí! a popraje nám aj to, aby čím najviac takých, a o svoj ľud starajúcich sa vyslancov tam bolo.

U nás je počasie veľmi premenlivé, tak že jarini ešte dosiaľ nemôžeme siať — a veru aj ozimni nechýrne sa ukazujú.

Sám Boh nám pomáhaj! *V. L. St.*

Z ORAVY.

Vážený pán Redaktor!

Cestujúc po Orave, pozastavil som sa v Dlhej, kde mi rozprávali, že pri rychtárskej voľbe sa zdržali, lebo si vyvolili súceho muža za rychtára z ľudovej strany. Sláva vám Dlhania! V Námestove medzi iným mi hovorili mešťania s veľkou úľubou o jednom panákovi, ktorého im z krku vzali (že ten deň zasvätia) a prilepili ho hruštincom, kde nemajú žiadnej roboty — okrem s ľuďmi surovo zaobchodiť — chodí po obci ako páv a búri proti všetkému, čo je dobré a sväté. Jeho „Veľkomožnosť“ — ako sa dá volať — prebýva vo dne v noci v krčme pri kartách. Toto mi vyprávali sami hruštinci, cestujúc z Námestova somnou. Rozprávali aj o rychtárskej voľbe, proti ktorej apeláciu zadali, lebo že je tam jednoducho vymenovaný celý úrad, bárs celá obec o tom ani počuť nechcela, ani žiadnu dôveru nemá k tomu starému rychtárovi, ale on chce na silu rychtárovať. Muselo mu pošmakovať to uradovanie!

Hovorili mi aj to, že si založili potravný Spolok, v ktorom chvála Bohu veľmi dobre ide, vzdor všetkej vzteklosti Izraela a p. veľkomožného.

V Badíne rozlúčiť sa s nima, šli dedinou spievajú:

*Rhebeka sklepníčka
dobrú kávu máva,
keď na ňu ženičky
z Badína svoláva.*

*„Nechodte ženičky
tam do toho Spolkhu
uvarím vám khávy
zborgujem šafolku.“*

*A ženi z Badína
chodia ku sklepníčke
myslia si, že chodia
ku svojej mamičke.*

Hruštinci hore sa! ukážte, či viete už raz aj na svojich nohách chodiť, a či chcete na mizinu vlniť?!

Smelý Pešiak.

DEJTE, (prešporská st.).

Vážený pán Redaktor!

Dňa 25-ho marca v našej obci Dechtice, veľký žiaľ panoval zo stránky tej, pretože náš vrelo-milovaný duchovný otec veľ. pán Lenard *Krchnyák* našu fáru opustiac a tohože dňa so svojimi farníkmi sa rozlúčiť, jak nasleduje:

A včúľ porúčam Vás Bohu a slovu milosti Jeho Matky (apoštol 20—32). Milý Farníci, jako je Vám už všetkým známe, Hospodár nebeský odvoláva mňa s tejto dechtickej kresťanskej kat. vinice svojej, v ktorej som ja z vôle s pomocou a milosťou Jeho 44 rokov pracoval, do trnavskej kapitule, v ktorej mne Jeho cis. a kráľ. apoš. Jasnosť dňa 23-ho januára b. r. za staršieho kanoníka najmilostivejšie vymenovať ráčila.

Od roku 1630. nachádzajú sa v starých písmach poznačenie mena tých farárov ktorý tu do dneskašieho dňa účinkovali. Bolo ich všetkých do včúľka spolu aj somnou 19. — s týchto ich päť aj tu zomrelo, ostatní ale časom odešli na iné lepšie fári na ktorých aj pomreli. Našlo sa medzi nimi viacej takých, ktorí tu len 1—2 najviac 15 rokov uradovali, jediní tu bol a to Kubica Jozef 22 rokov, ktorý tu aj umrel, a Brozsik Martin ktorý tu účinkoval od roku 1776—1806. teda 30 rokov. Ja ale zo všetkých som len jediný od Boha tou milosťou obdarený že som hodný bol tu vzdejšej vinice Jeho pracovať 44. rokov len jediný, ktorý som tu pred 5. rokmi slávil svoje 50 ročné kňazské jubileum, len jediný ktorý som bol nie len farárom, ale aj okresným dekanom, len jediný ktorého Jeho cis. a kr. apoš. Jasnosť ráčila pred 20 rokmy vyznačiť zlatým krížom radu čili rytírstvom I. Františka Jozefa, cisara, ktorého včúľ najnovšie vymenovať ráčila za Trnavského kanoníka. Čo všetko spomínam nie ku mojej cti a chvále, ale ku zvelebeniu milosti Božej, a ku počestnosti zdejšej farnosti dechtyckej. Prv ale, než bych Vás opustil zaslušie držím rozlúčiť sa s vami, jakožto s dosavadnými svojimi duchovnými ovečkami, jako duchovný otec z dieťkami svojimi duchovnými.

Lúčim sa teda najsamprv s vami dieťky milé, a sľubujem vám že sa budem za vás jakožto posávd tak aj napozatým modliť, aby ste zostávali v tej čistote srdca a v tej milosti Božej ktorú ste od Boha obdržali keď som vám udelil sviatosť Krista. Prosim vás nepoškvrite s hriechom to biele rúcho milosti božej v ktorom sa máte nekdy dostaviť ku Kristu Pánu.

Lúčim sa s vami mládenci a panny, a budem sa za vás modliť, aby ste sa v poctivosti, počestnosti zachovali, na myslí majú nepoškvrené mládenstvo Pána Ježiša, a neporušenie panenstvo blahoslavenej P. Márii, keď nie navždy, aspoň do toho času, lež pristúpíte k oltáru, v hodine pokúšenia a príležitosti hriechu, pamätajte, že sám Boh volá na vás v 6-tom prikázani „Nezosmilniš“ nepoškvrite srdce vaše ne-

poctivými myšlienkami a žiadosťami, nepošpinte ústa vaše necudnými rečami a piesňami; chráňte sa tých skutkov, ktoré by vás pripravili o mládenský a panenský veniec, uvedli vás do tej povesti, uvalili zármutek na rodičov vašich a vyvolali ťažký hriech na vás.

Lúčim sa s vami synovia a dcéry, a budem sa za vás modliť aby ste nikdy nezabudli na to prísne prikázanie božie „Cti otca svojho i matku svú“ majte k ním úctu, lásku a poslušnosť, aby na vás prišlo požehnanie božie. Chráňte sa takých myšlienok, slov a skutkov, ktorými by ste sa proti tej podlžnej uctivosti, láske a poslušnosti prehrešili. Buďte im na potešenie a nie na zármutok ku potpore a nie na ukrivdenie, zachovajte sa nie jako zlodej Chám, ale jako požehnaní Sem a Jáfet. Buďte živí v láske a svornosti, aby sa o vás dalo povedať tie slova žalmu „Hľa jak dobré a uprimné, a jak milé je to Pánu Bohu, keď bratia, sestri žijú v láske a v pokoji pospolu.“

Lúčim sa s vami kresťanskí manželja a manželky, a budem sa aj za vás modliť aby ste zotrvali v tej láske, vernosti a svornosti ku ktorej ste sa pri oltári pred Bohom a svätú cirkvu jeho zaviazali.

Nezabívajte nato že ste v tom stave, nad ktorým povedal Pán Ježiš „Čo Boh spojil, človek nerozlučuje“. Vihýbajte takým myšlienkam, rečám a skutkom, ktoré lásku manželskú udusujú, vernosť podvracajú, a svornosť trhajú, aby ste neboli sami hrobármi svojho šťastia a pokoja. Buďte vždycky hodní toho posväteného prstena manželského. Jestli vás Boh požehnal dietkami, považujte ich za poklad od neho zverení, s ktorého mu budete ráz skladať počet prísni. Vychovávajte jich nie len pre svet ale aj pre kráľovstvo nebeské, aby ste sa s nich mohli radovať niekedy jako na tomto, tak aj na druhom svete.

Lúčim sa aj s vámi ctihodní starci a starenky, ktorý a ktoré sa tu v tejto poctivej obci dechtickej za tých 44 rokov jak som k vám prišiel spolu somnou už s celka zostarali. Jako ja, tak aj vy prekonali ste už od tej doby dlhú cestu svojho života a dožili ste sa spolu somnou ctihodných šedin, jako môj tak aj váš vek je už večerom našieho zdejšieho života a preto jako mne tak aj vám prichádza s týma dvoma učedníkami Emauskými prosit Pána Ježiša. „Pane zostaň s nami, lebo sa už zvečerieva“. Proste tento večer života svojho spolu somnou s trepezlivosti v pobožnosti a zvláštne vdávaní dobrých príkladov, buďte na tom aby ste svojou netrpezlivosťou a škamravosťou neboli ani sebe ani iním na tarchu a mrzutosť, lebo by ste s tým sebe a iním strpčovali tento život vezdejší.

Konečne lúčim sa vôbec s vami všetkými a modliť sa budem, jako posavád tak aj napozatim, podľa napomínania sv. Jakuba apoš. ktorý hovorí „modlite sa za seba vespolek abyste boli spasení“. Ano hovorím a opakujem za vás všetkých ktorí ste

boli do včulka mojimi milými farníkami, mojimi duchovnými dietkami a ovečkami; za vás malých a veľkých mladých a starých chudobných a bohašých, aby vás p. Boh zachoval v tej viere ktorej som vás učil a v tich dobrych mravoch ku ktorému som vás povzbudzoval a napomínal. Jako p. Ježiš modlil sa svojmu Otcu nebeskému za učenníkov svojich tak aj ja modlím sa za vás „Otče svätí zachovaj tých ktorých si mi dal v mene svojom aby boli jedno. Ach a jak blahoslavení bych sa cítil, keď bych mohol i to povedať Otče ktorých si mi dal, zachoval som, a žiaden smiech nezahinul.

Toto tu moje poslednie slová pastierske ktoré vám klade na srdce, nezapomínajte nikdy nane, ale spravujte sa podľa nich aby ste tak šťastní boli na zemi, a potom zemskom putovaní spolu i somnou do nebeského ovčince toho nebeského pastiera P. Ježiša sa dostali Amen. Pri slovach týchto všetkých očach zaleskli sa slzy žiaľu, presvedčení súc že po odeberke nastane obchod, ktorí aj na 26-ho marca sa vykonal. Kde ale vrúčne milovaní starček duchovní nežiadali ba zakázali všetky okazale vyprovacký, a len potichu odcestovať na patričné miesto.

Vzdor tomu pri odchode jeho temer všetci farníci jak mužského tak ženského pohlavia tiež školské dietky novovyučená Dechtická krásna hudba pri hlahole kostolných zvonov zo slzami za jeho kočiárom kráčajú až na kraj dediny vyprovadili, kde ostatnie prosby, „Boh fa sprovádzaj na cestách v pokoji ale dobrého zdravia božského požehnanja vyriekli, a plačúci navrátili sa do príbitkov svojich.

Sčasty u ušil slzi naše velebný pán Imrich Medvedszky od vrchnosti duchovnej nám poslaní p. administrátom, ktorí vykonáva našemu veľkému uspokojeniu služby duchovné.

Ján Prvý, farník Dechtický.

Tlačová pravota.

Ctení čitatelia podistým pamätajú na to, že 19. nov. roku 1896. citovaný bol Jozef N. Janda, kaplán a redaktor, pred tlačový súd, pred porotu budapeštiansku.

Neodvislí prisažní budapeštianskí oslobodili Jozefa Jandu s väčšinou dvoch tretín hlasov a povedali, že on čo prekladateľ toho článku nenie pôvodca jeho a tak ani obsah toho článku nemôže sa mu privlastňovať, následovne ani odsúdiť sa nemôže za to izgatovanie proti civilnemu manželstvu, ktoré izgatovanie budapeštianskí prisažní nenachádzali v tom článku.

Stalo sa ale, že tento súd, výrok zničila kráľovská kúria; katolícky pán minister ale naložil, že Jozef N. Janda musí ísť do kal-

vinského Debrecína pre tlačovú porotu v tej istej otázke, v ktorej ho už raz za nevinného vyhlásila budapeštianska porota.

V Debrecíne medzi členami tlačovej poroty bolo sedem kalvínov, traja luteráni a traja katolíci. Štátny pravotár, ktorý tiež patrí ku kalvinskému vierovyznaniu, nachádzal v obžalovanom článku dostatočnej príčiny a dôvodu, a preto prečítal ten článok pre ktorý Lepsényi do žalára bol hodený; povyčítaval všetky tie poklesky, ktoré sa prihodily v jednaní Knesicsa, a ostro sa oboril proti heckaplánom, tmavému stredoveku, čo sa natoľko páčilo poslucháčom, že mu čapkali ešte i medzi prisažnými.

Porota pozostávala zo siedmich kalvínov, dvoch luteránov a troch katolíkov. Sedem ich hlasovalo tak, že Jozef Jandu je trestu hoden preto, že búril proti civilnému manželstvu; päť ale tak hlasovalo, že je on nevinný. Konečne bol Janda odsúdený na 50 zlatoviek. Proti čomu on síce appellovať mohol na základe čapkania prisažných; maličkosť pokuty ale ho od toho odhovorila. Do terajška pre civilné manželstvo sú tedy tri obety: Jozef Knesics, Jozef Miller, Jozef N. Janda. Traja kňazi Jozefovia; bojime sa ale ešte po týchto Jozefoch nasledovať budú Michalovia, Janosovia atď.

Tých päťdesiat zlatých čo pokutu hneď vyplatil odsúdený a usiloval sa ešte v ten deň vzdialiť sa z Debrecína, kde ho síce odsúdili, preto ale usiloval sa uspokojiť, že nejednu trpkú pravdu šplechol štátnemu pravotárovi do očí.

Vyobrazenie.

V celom roku najsmutnejšie časy sa tie dni, keď slavíme pamiatku ukrižovania a smrti Spasiteľa nášeho Ježiša Krista: každý kresťan so žalosťou v srdci navštevuje kostol a hľadá poľahčenie trápnej duše svojej v svätej spovedi spievajúc s skrüsenosťou: »idem ku križu, inde nenajdem pokoj duše mojej!« Ale ako sa to všetko premení s skrüšením, keď s radosťou spievame: Alleluja! Radujeme sa, lebo Syn Boha živého z mrtvých vstal a otvoril bránu nebies pred hriešným človečenstvom. A deti sa radujú, ako to na čele tohoto čísla vidíme: dostali mnoho červených vajec a teraz sa zabávajú. Chlapci vajco vezmú do ruky a udrú jedno k druhému, ktorého sa nezabije, ten vyhrá vajco druhého. Druhí chlapci tak sa pojednali, že jeden pustí zhora po deske svoje vajco na vajco druhého; ktorého sa zabije, ten prehral. Dievča tam pri tých prvých smelých chlapcoch stojí a zadarmo sa zabáva; jej najmladší bratříček medzitým maminku trápí, aby aj jemu dala červené vajco, on by sa tiež hral, ale tí väčší chlapci nechcú nič počuť o ňom lebo vraj hneď plače, keď prehrá.

ODKAZY REDAKCIE.

- J. T. Nitra. Obe noviny Vám idú; čakáme Vaše dopisy.
Juraj M. Kláštor pod Znievom. Tak sa stalo, ako ste žiadali.
M. Pollák roľník, Uľnanik. Váš dopis sme nedostali.
A. M. Unin. Knižočku tú dostanete v Ružomberku; jej cenu nám neoznámili.
P. Jozef Krautmán, Turzovka. Predplatiteľom do cudziny noviny len za 4 zlaté môžeme dať na rok, lebo pošta je tam veľmi drahá.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unojvanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiť každý pošťový úradník úplne za darmo. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u pošťovej, direkci. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osoh, že pošťári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyselne.

Knižná polica.

„Večery Panny Marie“ (Mária-Esték) sa volá tá milá knižka, ktorú Štefan Vathy písal a vydal v uhorskej reči, a ktorá obsahuje 52 krásnych legendy o Matky Božej. Štefana Vathy aj naši čitatelia poznajú ako jedného z tých katolíckych novinkárov, ktorých vlada liberálna prenasleduje. Štefan Vathy tiež bol odsúdený a to na 6 mesiacov štátného väzenia a na 500 zlatých. „Večery Panny Marie“, táto krásna kniha môže byť potecha každého veriacého kresťana, ktorý zná po uhorský, preto tie milé „Večery Panny Marie“ vrele odporúčame aj našim čitateľom. Cena tej lúbežnej knižky je 1 zlatý 50 krajeiarov. A naše vydavateľstvo (Budapest, VIII. Práter utca 44.) franko ju pošle každému predplatiteľovi.

„Bolestná križová cesta“ Spasiteľa nášeho čili rozjímanie o bolestnom umučení Pána Ježiša. Táto knižočka, ktorú na novo vidal F. Pelikán Krizsó kňaz z údu Svätého Františka, obsahuje modlitby a spevy pri 14. štaciach, s ktorými sa spojaté odpustky. Cena

10 krajiarov, odporúčame tú knižočku cteným čitateľom našim zvláštne ct. duchovenstvu, aby ju pre veriacich vo väčšom počte objednalo. K dostaniu je u horespomenutého pána T. Pelikána Krizsó, kňaza z údu Sv. Františka v Prešporku.

Veľká pliaga sveta už vyšla z tlače s nasledovným obsahom: I. Vysvetlenie Veľkej Noviny. II. Predpovedanie novších prorokov. III. Proroctvo Isaiáša a proroctvo la saletteské. IV. Ako môžeme vyhnúť veľkej pliage sveta, ktorá na každý pád nastane. V. Veľká pliaga dokázana zo starého zákona. VI. Ancikrist. VII. Nový svet. VIII. Dobré rady a záverok.

Toto výborné dielo, ktoré obsahuje asi 120 strán a stojí len 75 krajiarov, vrele odporúčame každej rodine. Jak je ono zaujímavé, tak je i poučlivé. Zvlášte o Ancikristovi a o druhom, novom svete na tejto zemi, veľa zaujímavých zprávk podáva. Soslovenčil ho Jožko Ludák. Objednať sa môže u dp. kaplána Michala Varga vo Vacove; u vydavateľa to „Našej Nádeje“ a „Veľkej Noviny“.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 7.35—8.00 zl. Raž 6.10—6.20 zl. Jačmeň na krma 4.25—4.55 zl. do pálenic 5.20—6.00 zl. na várku 6.50—8.00. Oves: 5.85—6.35. Kukurica: 3.45—3.55. Proso: 5.35—5.75. Vo Viedni každý mc. o 50 krov dražší.
2. Olejové zrná. Lanové semeno: 08.75—09.50. Kopné semeno: 08.55—09.00.
3. Strova: Veľká biela fízula 7.00—7.20; tmavá 8.00—8.40 okruhlá: 7.00—7.30., tarkavá 6.00—6.40. Šošovica 10.00.28.00. Hrach 8.50—13.00. Čistý 13.50—20.00 zl.
4. Kupecké melinové plody: Mak 23—24. Burgyňa 1.80—2.00. Cibuľa 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petrželez: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.
5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 2.30—2.80. Slama. Na postielanie: 1.30—1.45. Žup 1.50—1.65.
6. Siatie: Červená čatelina 26—32. Lucerna 35—42 zl. Jarní ľadník 6.00—6.50 zl.
7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: asi 828 hospodárskych volov; 504 dojných kráv. Následovné boly ceny. Výborná pára volov do jára do 300—340 zl. Dojné kravy: za jeden kus 060—080 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 1019 kusov oviec. Ceny: 12.50—15. zl. za páru, a 14—15 kr. za živý kilo. Sviňský trh: za kilogram 14—17. V salašoch 0000 kusov bolo umiestnené.
8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 26—30 zl. Vosk 164—165. Vajca 40—50. Loj. Maslo I. 80—160 zl. II. 60—110 mc. Slanina 50.00—51.50, udená 55—00.56 zl.
9. Remeň funtový od 152—185 kl. tercy 135—156.
10. Kraviny vrázkované 165—175.
11. Tefaciny barnavé 12—13 kl. 420—440.
12. Tefaciny najl. víksovky 420—440, stredné 350—365 ažené a vrázkované 330—340, blysk. remeň najlepší 150—155 drsné listy 165—170.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

Brnenské SÚKNO

Najmódnejšie látky a ostatky.

Bezprostredný a najlacnejší prameň, najvkúsnejších a najvýbornejších výrobkov!

Pýtajte si

hojnú sbierku tých najnovších jasenných a zimných látok kamgarnov, palmerstonových, ševiotových a lodenových látok zo skladu kr. a cis. výsadných jemnosúkených fabrik na vlnené tovary

MORICA SCHWARZ
v Zvittau (Brno) 15.

Aj tá najmenšia miera je k dostaniu. Čo nezodpovedá, naspák sa prijme. Ukážka zdarma. Rozposiela sa doberkou.

Tisíce uznani.

Ukážky bez objednania naspák sa požadujú.

Papier makulatúrov
je k dostaniu u nás; metrický cent
stojí 6 zl. 50 kr.

J. STOWASSER

strojiteľ hudbných nástrojov, cis. a kr. dvorný dovážateľ.

V BUDAPEŠTI,

II. OKRES, LÁNCZHID-ULICA Č. 5.

Predáva fúkáce, faháce a bijáce hudbné nástroje, výborné, silne-zvučne cimbalmy a o ich podstatných častiach

veľký obrázkový cenník na žiadosť zdarma a bez poštového poplatku posiela.

Stranivá nezhubiteľných silných organových harmoník má sa osobitný cenník žiadať.

Naprávanie všeliakých zvučných nástrojov a harmoník za najlacnejšiu cenu sa vykonáva.

Oznamy pre naše noviny vylúčne len vydavateľstvo „Kreštana“ prijíma.

RETAY a BENEDEK

PREDTÝM

KRISZTA A JEHO SPOLOČNÍK,

dielňa omšových šatov, cirkev. náradí, zástav a spolkových praporov.

V BUDAPEŠTI, IV. Lipót-utca číslo 21.

Jediní dovážači, Osvieten. a Dôstojného pána kaločského arcibiskupa Juraja Császku a

— „BUDAPEŠŤANSKÉHO OLTÁRNEHO“ —
spolku.

Odporúčajú svoj hojne nastrojený sklad, menovite:

Omšové šaty, kostolné prapory, hasičské, školské, spolkové pohrabné, remeselnícko-spevove-spolkové zástavy. Monštrancie, kalichy, ciboria, kríže, kadidlá, oltárové lampy, sviečne, ligotavé sviečne, sochy vo veľkom výbere. Prijmeme i maľovanie štaciových obrazov, a svätých obrázkov, oltáre, mariánske tróny, Kristové hroby a kazateľnice podľa jakéhokolvek kresu umelecky vyhotovujeme. Cirkevné látky, čipky, stenové krížiky, kríže na pút vo veľkom výbere sú na našom sklade.

Na žiadosť ochotne posielame bez poplatku, soznamy ceny, príhodne vzory.

RÁČTE UPOZOROVAŤ.

Jediná kosa, ktorá dosiaľ všetké vlastnosti úplnila, je

kosa svätého Antona,

ktorá zaslúži to meno **kosa ľudu**, ako ju na mnoho miest volajú.

Táto kosa je preto vsade uznaná, že ona je pevná, ani nie veľmi tvrdá, ani veľmi mäkká, a pritom zazračne ľahká.

Zvláštne ale preto úplnuje žiadosť hospodárov, lebo táto kosa »Svätého Antona« má mocné hrdlo, tenkú čepeľ a je sriadená pre obyčajného kosca; aby ju nemuseli dať kováčovi na hrdle ľahať, skrze čo zadok kosy obyčajne zmäkne.

Mnoho gazdovia sami skazia kosu, lebo ju chýbne kujú; čo sa pri kose »Svätého Antona« nestane, ona je už vykovaná, a dobre vyprobovaná príde do rúk hospodárov.

S kosou »Svätého Antona« po jednom kuvaní cez viac dní môže sa pracovať a s jedným ostrením 120—150 krokov môže sa kosiť a či by v najtvrdšej a najhustejšej trave.

Za každú kosu doberstojím, a ktorá by sa nešikla, takú zamením.

Cena kôs »Svätého Antona«:

Dlhá	70	75	80	85	90	95	100 cm.
	1 zl.	1.05 zl.	1.10 zl.	1.15 zl.	1.20 zl.	1.25 zl.	1.30 zl.

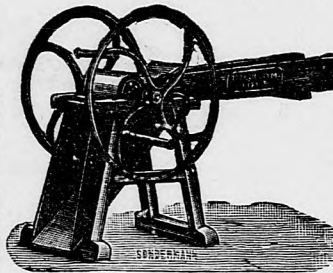
Kto objedná 5 kusov, tie mu kosová dielňa pošle franko na pošte; kto pojedná 10 kusov, jednu zdarma dostane.

JOZEF SOHR v Somogy-Szill.

Cenník illustrovaný pošlem zdarma.

MICHAL TRESKOŇ

V Bytči (Nagy-Bittse, Trencsénmegye),

fabrika na hospodárske mašiny, odporúča pp. hospodárom žentúre, sečkovice, mlátačky, rajtáre, triery, rozsievачky, šrotovníky, struhadlá, mašiny na kapustu, mašiny na moržovania kukurice, pluh a brány, amer. hrable, mašiny na lámání strojmovej kôry, mačkadlá na slad a borievky, cirkulárne pily, mangle na prádlo, decimálne váhy.

Obrazkové cenníky pošlem na žiadosť franko.

Vyzvanie k ct. čitateľom!

Toľko a toľko anonci (inzerátov) uverejnili už na predávanie kôs, že čitateľstvo už celkom stratilo dôveru; aby ale pomínul tento podvod, ktorý sa s týma kosami čini, ktoré s tým ohromným humbugom rozširovali, nižepodpísaný som sa vnutený cítil kontrakt urobiť s najchýrejšími a prvšími anglickými dielnami kôs, a som v tom spôsobe, že nie akiekoľvek cudzého mena a chyru kosi, ale od prirodnej skutočnosti a dielnosti najchýrejšie anglické srieborné ocelové kosi môžem dať po kusu za

1 kus	85	90	95	100 cm. dlhý
cena	1.30	1.35	1.40	1.45

K týmto kosám 1 kus pritečného kameňa za darmo pošlem.

Pri jednotlivých nakázkach frankovania platia odberateli, pri nakázke päť kôs ja platím počtu.

To, čo to druhí predávateľi kôs sľubia, znamená, že sbierateľom darmo dá kosu, ja nemôžem urobiť. Ale keď by som zakusil, že z volakej obce nákažka príde na 10 kôs naraz, v tom páde odberateľovi jednu kosu darmo priložím. Pri väčšej nákazke dovolaje sa väčšej priazeň ceny. Kosa je len vtedy pravá a neporušená, keď meno moje nosí. Ja doberstojím za pravosť pri rozposlaní kôs. Zamením vecy, ktoré by sa nepáčily, ale to sa nevzdáva ani medzi tisíc kosami.

Uctive Ján Šárdy, Nágocs (Somogyská stol.)